Nr 39

Skatteutskottets betänkande i anledning av motion om befrielse från inkomst- och förmögenhetsskatt för kyrkliga samarbetsorgan.

Motionen

I motionen 1972:892 av herr Zachrisson m. fl. (s) hemställs, att riksdagen hos Kungl. Maj:t begär i motionen föreslagen ändring av skattelagstiftningen, innebärande att kyrkliga samarbetsorgan befrias från inkomst- och förmögenhetsskatt på samma sätt som trossamfunden och deras församlingar.

Gällande bestämmelser m. m.

Enligt 53 § 1 mom. första stycket e) kommunalskattelagen (KL) är bl. a. kyrkor och andra trossamfund än svenska kyrkan, om de utövar kyrklig verksamhet, endast skyldiga att erlägga kommunal inkomstskatt för inkomst av fastighet och av rörelse. För att av trossamfund utövad verksamhet skall anses som kyrklig förutsätts att samfundet disponerar kyrkolokal och att offentlig gudstjänst där regelbundet förrättas av samfund eller dess församlingar (punkt 7 av anvisningarna till 53 § KL).

Av 7 § första stycket f) förordningen om statlig inkomstskatt (Si) framgår att de i 53 § 1 mom. första stycket e) KL angivna rättssubjekten är befriade från skyldighet att erlägga statlig inkomstskatt för sådan inkomst som inte härflutit av rörelse.

Ifrågavarande ideella organisationer åtnjuter i förhållande till flertalet andra juridiska personer viss lindring vid den statliga inkomstbeskattningen därigenom att skattesatsen endast utgör 15 % av den beskattningsbara inkomsten (10 § 2 mom. d) Si).

Enligt 6 § 1 mom. första stycket b) förordningen om statlig förmögenhetsskatt är bl. a. föreningar och samfund, vilkas medlemmar inte på grund av medlemskapet äger del i föreningens eller samfundets förmögenhet, skattskyldiga till förmögenhetsskatt endast om och i den mån de är skyldiga att erlägga skatt för inkomst.

Ovannämnda bestämmelser tillkom 1951 på grundval av dissenterlagskommitténs betänkande med förslag till religionsfrihetslag (SOU 1949:20). I betänkandet framhöll kommittén, att den ansett det uteslutet, att skattefrihet skulle kunna medges alla föreningar och andra samfundsbildningar med ett religiöst syfte och föreslog att skattefrihet skulle medges endast trossamfund eller trossammanslutning, som utövade kyrklig verksamhet, därvid med trossamfund avsågs sådana sammanslutningar, vilkas medlemmar icke tillhörde svenska kyrkan och med

trossammanslutningar menades sådana som verkade inom svenska kyrkans ram.

I prop. 1951:175 med förslag till lag om ändring i KL, m. m. anförde departementschefen, att övervägande skäl talade för att bibehålla det av kommittén uppställda kravet på att ett samfund skulle disponera kyrkolokal för att få skattebefrielse. Kommittén hade såsom förutsättning för skattefrihet vidare uppställt kravet att samfundet regelbundet förrättade offentlig gudstjänst, vilken överensstämde med kristen eller mosaisk trosåskådning. Vid remissbehandlingen hade emellertid påpekats att ansvaret för gudstjänsterna vanligen låg hos de enskilda församlingarna och icke hos samfundet såsom sådant. Med anledning härav borde – framhöll departementschefen – författningstexten på motsvarande sätt jämkas. Något krav på att gudstjänsten skulle överensstämma med kristen eller mosaisk trosåskådning torde emellertid icke böra uppställas.

Särskilda utskottet 1951 (utl. nr 2) framhöll beträffande innebörden av uttrycket "disponera kyrkolokal" att såsom kyrkolokal borde kunna betraktas även en profan lokal, om densamma regelbundet disponerades av ett trosssamfund. Om sålunda ett samfund genom hyreskontrakt tillförsäkrat sig rätt att en eller flera gånger i veckan disponera t. ex. en folketshuslokal, borde denna kunna anses som kyrkolokal.

Frågan om inkomstbeskattningen av ideella föreningar behandlades av 1965 års riksdag med anledning av väckta motioner. I sitt av riksdagen godkända betänkande BeU 1965:23 förordade bevillningsutskottet att en utredning skulle tillsättas för att se över bestämmelserna angående de ideella föreningarnas beskattning över huvud taget.

Sedan frågan på nytt aktualiserats i motioner till 1970 års riksdag upprepade bevillningsutskottet i betänkande BeU 1970:28 sitt utredningskrav.

Med anledning därav tillkallades hösten 1971 en sakkunnig för att se över reglerna för beskattning av ideella föreningar (Fi 1971:6). Syftet med utredningen är att åstadkomma enhetliga och förenklade regler. Enligt direktiven skall utredningen i första hand avse endast de olika slag av föreningar och personsammanslutningar som verkar för rent ideella och allmännyttiga ändamål.

Utskottet

Ideella organisationer är i princip oinskränkt skattskyldiga för all inkomst av skattepliktig natur. Inskränkningar i skattskyldigheten gäller emellertid för vissa ideella organisationer, t. ex. för Svenska kyrkan och andra trossamfund, som utövar kyrklig verksamhet. De sistnämnda är endast skattskyldiga för inkomst av fastighet och av rörelse. För att av trossamfund utövad verksamhet skall anses som kyrklig förutsätts att samfundet disponerar kyrkolokal och att offentlig gudstjänst där regelbundet förrättas av samfundet eller dess församlingar. I den mån skyldighet föreligger att erlägga statlig inkomstskatt är ideella organisationer i princip också skattskyldiga för förmögenhet.

I motionen 1972:892 begärs att även kyrkliga samarbetsorgan skall vara inskränkt skattskyldiga för inkomst och förmögenhet på samma sätt som gäller för trossamfunden och deras församlingar.

Samarbetsorgan inom ett och samma trossamfund har samma rätt till skattebefrielse som samfundet självt. Däremot har – som motionärerna påpekat – samarbetsorgan som verkar ekumeniskt mellan olika samfund i en del fall inte jämställts med trossamfund i beskattningshänseende. I detta sammanhang vill utskottet erinra om att studentsammanslutningar med obligatoriskt medlemskap endast är begränsat skattskyldiga och att samma begränsning av skattskyldigheten gäller för samarbetsorgan för sådana sammanslutningar.

Förra året tillkallades en sakkunnig (Fi 1971:6) med uppdrag att verkställa en översyn av gällande beskattningsregler rörande ideella föreningar. Syftet med utredningen är att åstadkomma såvitt möjligt enhetliga och förenklade regler. Utskottet förutsätter att utredningsmannen också kommer att uppmärksamma den i motionen behandlade frågan. I avvaktan på resultatet av utredningens arbete är utskottet inte berett tillstyrka omedelbara ändringar i skattelagstiftningen och avstyrker således bifall till motionen 1972:892.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet

att riksdagen avslår motionen 1972:892.

Stockholm den 17 oktober 1972

På skatteutskottets vägnar

ERIK BRANDT

Närvarande: herr Brandt (s), fru Nettelbrandt (fp), herrar Josefson i Arrie (c), Wärnberg (s), Larsson i Umeå (fp), Carlstein (s), Sundkvist (c), Wikner (s), Nilsson i Trobro* (m), Stadling (s), Olof Johansson i Stockholm (c), Johansson i Jönköping (s), Söderström (m) och fru Normark (s).

* Ej närvarande vid betänkandets justering.

Göteborgs Offsettryckeri AB 72 1661 S Stockholm 1972